

En evaluering af DK 781, et fund af pigge fra et regulært søpindsvin, *Temnocidaris (Hirudocidaris) hirudo* (SORIGNET, 1850) i Arnagerkalk. Bornholm.

Finder: Mette Hofstedt, Sjølund Gade, 6093 Sjølund Tlf. 7557 5793

Findested: Horsemyre Odde, nær Arnager Klint, Bornholm. **Geologisk alder:** Coniacien.

Foto: Sten L. Jakobsen, Statens Naturhistoriske Museum, Geologisk Museum.

DK 781 består af en blok kalksten med et indhold af pigge fra et regulært søpindsvin. Kalken er Arnagerkalk. I blokken ligger i nogenlunde samme niveau rester af mindst 11 pigge fra en og samme art søpindsvin. Oprindeligt kunne man tro, at der var tale om et sammenskyl, men da der er pigge af forskellige størrelser og tykkelser, virker det ikke sandsynligt, at de med deres forskellige "hydrauliske karakteristika" skulle kunne ende i nærheden af hinanden som følge af en vandstrøm. Der er nok snarere tale om pigge faldet direkte af et dødt søpindsvin under nedbrydning. Samlingen af pigge omfatter adskillige komplette og særdeles velbevarede eksemplarer, hvoraf det største er ca. 4 cm langt. Piggene ender distalt med en lille "krone". Skaftet er tenformet og prydet med op til ca. 20 rækker tætstillede granula, der flyder sammen til sammenhængende rækker, som visse steder kan slange sig lidt.

Piggene kan bestemmes til slægten *Temnocidaris (Hirudocidaris)*, oprindeligt opstillet af Smith & Wright (1989). Denne slægt forekommer fra Sen Albien til Campanien i Europa. Arten *H. hirudo* (Sorignet, 1850), som fundet DK 781 her henføres til angives at forekomme fra Turonien til Campanien, hvor Arnagerkalkens alder (Coniacien) ligger fint placeret midt i dette tidsinterval. DK 781 ligner meget et fund fra Campanien ved Höver (AP-H 2013).

To pigge af denne art er nævnt i Ravn (1918) under navnet *Cidaris (Dorocidaris) hirudo*. Disse to pigge beskrives som dårligt bevarede og slidte. Det er nøjagtigt det samme fund, som Ravn i 1928 henviser til, men nu under navnet *Typocidaris hirudo*.

DK 781 er så godt bevaret og med så mange fine pigge, at fundet efter min opfattelse er den første virkelig verificerbare forekomst af arten i Danmark og så samtidig med så mange eksemplarer af

pigge. Jeg mener, at DK 781 helt oplagt må kunne erklæres for Danekræ. Stykket er tilmed udstillingsegnet, hvad enten der er tale om et fysisk "museums-display" eller i en digital version.

Opsøgt litteratur

- AP-H, 2013. Fossilien aus dem Campan von Hannover. Arbeitskreis Paläontologie Hannover. 3. Auflage, 2013. ISBN 978-3-938385-57-9.
- Ravn, J.P.J. 1918: Kridtaflejringerne paa Bornholms Sydvestkyst og deres Fauna. II. Turonet. – Danm. geol. Unders. II.Rk. 31. København.
- Ravn, J.P.J, 1928: De regulære Echinider i Danmarks Kridtaflejringer. - D. Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Skrifter, Naturvidensk. og Mathem. Afd. 9. Række. I. 1.
- Smith, A.B. & Wright, C.W. 1989. British Cretaceous echinoids. Part 1, General introduction and Cidaroida. Monograph of the Palaeontographical Society [publication no. 578, issued as part of volume 141].
- Surlyk, F. 2006: De ældre lag fra Sen Kridt (s. 166-168, del af kapitel 9) i: Naturen i Danmark - Geologien. Gyldendal. København.

Aarhus, den 2. november 2015.

Med venlig hilsen.

Søren Bo Andersen, sba@geolsba.dk
Geologisk konservator emerit., palæontolog
Tidl. c/o Institut for Geoscience, Aarhus Universitet